

DOKTRÍNY

LEDEN 2008 č. 0

Časopis **Doktríny** je vojenské odborné on-line periodikum zaměřen na publikování aktuálnějších informací. Standardní číslo obsahuje následující sekce s tímto obsahem:

Teorie a koncepty

Nové poznatky týkající se nových doktrinálních přístupů a teorie výcviku a přípravy sil.

Zahraniční studie

Recenze na zahraniční studie týkající se použití sil na taktické úrovni se zaměřením na současné operace.

Zkušenosti z operací

Národní, alianční a koaliční zkušenosti ze současných operací s důrazem na taktiku, způsoby a postupy plnění úkolů.

Svoboda názoru

Příspěvky čtenářů vyjadřující názory ve vztahu k použití sil na taktické úrovni, k výcviku a přípravě sil a dále k přípravě na vyslání a plnění úkolů v zahraničních misích.

Časopis bude také obsahovat krátké informace odkazující se na zahraniční odborná periodika.

Úvodní slovo

Vážení čtenáři,

máte před sebou nulté číslo vojenského teoretického on-line časopisu DOKTRÍNY, který pro Vás připravilo doktrínální pracoviště AČR – Správa doktrín (SpD).

Příjetí a vydání „Směrnice MO pro rozvoj a činnost na roky 2009–2014“ s sebou nese změny v oblasti přípravy a výcviku jednotek AČR. I když důraz na přípravu a výcvik jednotek především pro zahraniční mise byl již zohledněn v dvouletém cyklu přípravy, nebyl dostatečně zpracován ve vojenských publikacích.

Z hodnocení výše uvedené směrnice vyplývá, že jednotky AČR budou do zahraničních misí nasazovány pro plnění taktických úkolů a většinou v tzv. stabilizační fázi operace. Lze předpokládat, že bojové fáze operací budou velmi krátké – v řádu desítek dnů, zatímco stabilizační fáze budou trvat roky. Stačí si vzít příklady z Bosny a Hercegoviny, Kosova, Iráku nebo Afghánistánu.

Naše jednotky musí být připraveny k nasazení daleko od domova, s nepřesným politickým zadáním, omezenou schopností použití síly, za neustálého dozoru médií a proti nepříteli, který je obtížně definovatelný, nenosí uniformu, skrývá se mezi civilním obyvatelstvem, využívá dav a uznává vlastní pravidla hry. Vojáci budou muset být schopni nejen vést hlavní bojové činnosti, ale také vykonávat řadu doplňujících aktivit, od přímé pomoci obyvatelstvu, nastolení práva a pořádku, až po rekonstrukční práce. To vše v rámci jedné operace a často souběžně. Budou muset účinně spolupracovat nejen napříč druhy vojsk a s armádami jiných států, ale také s množstvím civilních subjektů, přítomných na bojišti. Samozřejmě bude znalost kulturního prostředí v prostoru operace, aby mohli úspěšně komunikovat s místním obyvatelstvem, uměli je respektovat a získali jeho důvěru.

Tyto požadavky se musí odrazit také v práci Správy doktrín při přípravě vojenských publikací dávajících návod jednotkám na nižším taktickém stupni jak plnit úkoly a jak se na ně připravovat. Současné operační prostředí se vyvíjí velmi rychle a klasické vojenské předpisy, služební pomůcky a vojenské publikace (zpracováváné v souladu s Vševojsk-15-1 a Vševojsk-51-10), vzhledem k časové náročnosti na zpracování, nemohou včas a dostatečně reagovat na tyto změny.

Proto je nutné hledat řešení v jiném způsobu zpracování a distribuce poznatků, zkušeností a osvědčených taktických, technických a metodických postupů.

V minulém roce jsme zavedli proces získávání poznatků a využívání zkušeností – tzv. Lessons Learned. Přes všechny klady a nedostatky se nám podařilo zpracovávat a distribuovat první informace obsahující návody a doporučení pro jednotky působící v Iráku a Afghánistánu. Jistě se k některým z vás dostaly publikace „Informační analýzy“ a „Zkušenosti z operací“. Dále jsme na stránkách SpD v celoarmádní datové síti zpřístupnili soubory zkušeností pozemního vojska USA. Jsou sice v angličtině, ale na úrovni praporu se jistě najde několik vojáků, kteří budou schopni s nimi pracovat ve prospěch celé jednotky.

Dalším počinem je tento elektronický časopis „Doktríny“, který by měl být cestou jak ještě rychleji reagovat a distribuovat nejdůležitější informace. Tento časopis bude vydáván a distribuován výhradně elektronicky, a to jak prostřednictvím celoarmádní datové sítě, tak prostřednictvím veřejného Internetu.

Posláním odborného elektronického časopisu „Doktríny“ je zveřejňování původních i převzatých poznatků/sdělení příslušníků SpD, štábu Ředitelství výcviku a doktrín, jakož i spolupracovníků a partnerů SpD doma i v zahraničí a příslušníků AČR v širokém spektru problematiky vojenské teorie a praxe.

Časopis Doktrína/y by měl současně sloužit jako diskusní fórum pro odbornou veřejnost ke sdílení osobních názorů a zkušeností z taktické úrovně. Může jít o osobní postřehy a návrhy získané ze zahraničních misí, návody a doporučení pro výcvik nebo polemiku s platnými vojenskými předpisy a publikacemi.

V závěru mi dovoluji vyjádřit přesvědčení, že toto nulté číslo vytvoří dobré startovací podmínky pro první číslo, které plánujeme vydat v červenci tohoto roku.

plk. Ing. Tomáš RAK
náčelník Správy doktrín

DOKTRÍNY

Adresa redakce:

Správa doktrín
Ředitelství výcviku a doktrín
Víta Nejedlého
682 01 Vyškov

Redakční rada časopisu:

Šéfredaktor:

plk. gšt. Ing. Tomáš Rak

Členové:

pplk. Ing. Jiří Víteček
pplk. Ing. Petr Markvart
pplk. Ing. Dušan Faltýnek
pplk. Ing. Jiří Pohlodek
Ing. Pavel Zůna, MSS.
Ing. Jaroslav Mráz
Mgr. Helena Němcová
Bc. Michal Marek

Náklad:

Elektronický časopis uveřejněný
na Intranetu AČR a Internetu

Počet stran:

21

Vydáno:

leden 2008, ročník I, číslo 0/2008

ISSN:

1803-036X

Kontakty:

Tel. +420 973 450 901
Fax. +420 973 450 900
Web: www.doctrine.cz
E-mail: spd.revvd@doctrine.cz

ŠIS: [http://10.40.8.247/ReVD-](http://10.40.8.247/ReVD-SIS/spd/index.htm)

[SIS/spd/index.htm](http://10.40.8.247/ReVD-SIS/spd/index.htm)

Názory a postoje prezentované v publikovaných příspěvcích nemusí být vždy ve shodě se stanoviskem vydavatele a redakční rady časopisu. Zodpovídají za ně autoři jednotlivých příspěvků a jsou zveřejněné za účelem podnícení širší odborné diskuze k diskutované problematice.

OBSAH

■	ODDĚLENÍ DOKTRÍN A OPERAČNÍCH PUBLIKACÍ	4
■	ČINNOST ODDĚLENÍ PŘEDPISŮ VZDUŠNÝCH SIL	6
■	BOJ V ZASTAVĚNÉM PROSTORU	9
■	NASTOLENÍ POŘÁDKU A ORGANIZACE	10
■	ZOBECNĚNÉ POZNATKY A ZKUŠENOSTI Z POUŽITÍ RUČNÍCH PROTITANKOVÝCH ZBRANÍ V MINULÝCH I SOUČASNÝCH OPERACÍCH	12
■	ZPŮSOB PŘÍPRAVY JEDNOTEK USA VYSÍLANÝCH DO OPERACÍ PRO PLNĚNÍ ÚKOLŮ V PROSTŘEDÍ HROZBY IMPROVIZOVANÝCH VÝBUŠNÝCH SYSTÉMŮ	19

ODDĚLENÍ DOKTRÍN A OPERAČNÍCH PUBLIKACÍ

PŘEDSTAVUJEME SE VÁM

Naše oddělení je jedním z nosných oddělení Správy doktrín Ředitelství výcviku a doktrín ve Vyškově. Náplní naší činnosti je studium vývoje vojenské problematiky, nejnovějších poznatků vojenské vědy a jejich zpracování do doktrinálních materiálů.

Hlavním úkolem našeho oddělení je tvorba a aktualizace doktrín, operačních publikací a návazných dokumentů v oblasti operačního použití vojsk AČR. Oddělení zpracovává a navrhuje opatření k implementaci standardizačních dohod, výnosů a ostatních dokumentů NATO do doktrinální soustavy a praxe AČR.

Podílíme se na organizaci výzkumu, provádění experimentů a dalších podpurných projektů k ověření správnosti obsahu připravovaných nebo již platných dokumentů doktrinální soustavy. Tuto činnost koordinujeme s jednotlivými součástmi AČR, Univerzitou obrany a ostatními vědeckými, výzkumnými, vývojovými a školicími pracovišti a zařízeními AČR.

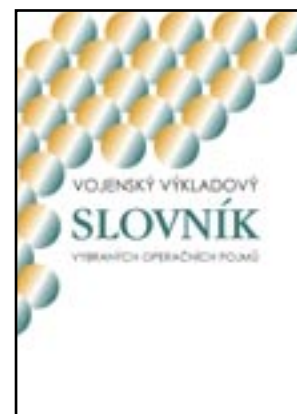
Zastupujeme ČR při jednáních v pracovních skupinách a výborech NATO, které se zabývají tvorbou doktrín (NATO AJOD WG) a realizací projektů, které ovlivňují operační použití a výcvik OS ČR. Udržujeme součinnostní vztahy s doktrinálními pracovišti ostatních členských států NATO.

VYDALI JSME

Doktrína Armády České republiky (2004) je společnou doktrínou všech součástí AČR a představuje souhrn zásad pro přípravu a vedení operací, na kterých se může AČR podílet v rámci mnohonárodního uskupení nebo je může vést i samostatně. Představuje rámec a východiska pro obsah návazných dokumentů doktrinální soustavy AČR.

Vojenský výkladový slovník vybraných operačních pojmů (2005) definuje a objasňuje základní pojmy, které se týkají současné a budoucí činnosti MO ČR, AČR a dalších složek zaměřených na obranu, na plnění úkolů v rámci NATO i pro mírové operace pod záštitou EU a OSN a je určen příslušníkům rezortu obrany a těm, kteří spolupracují nebo se jinak podílejí na činnostech spojených s obranou vlasti. Současně slouží zpracovatelům dokumentů doktrinální soustavy ke sjednocení terminologie.

Pub-53-01-1 Velení a řízení v operacích (2006) si klade za cíl zajistit jednotné pochopení a jednotný přístup k řešení otázek velení a řízení v AČR a zapracováním ustanovení aliančních publikací řady AJP, dalších publikací a aliančních standardů přispět k zajištění interoperability vojsk AČR s dalšími koaličními silami v rámci společného válčiště.

Doktrína Armády České republiky v operacích na území České republiky pod národním velením (2007) je prvním uceleným dokumentem rezortu Ministerstva obrany, který v návaznosti na platné právní předpisy a novelizované bezpečnostní a ostatní dokumenty ČR, NATO a EU objasňuje problematiku nebojových operací vedených na území ČR. Účelem doktríny je poskytnout vojenským profesionálům i všem ostatním představitelům zainteresovaným na krizovém řízení obecný rámec procesu plánování a přípravy AČR k vedení operací na území ČR pod národním velením.

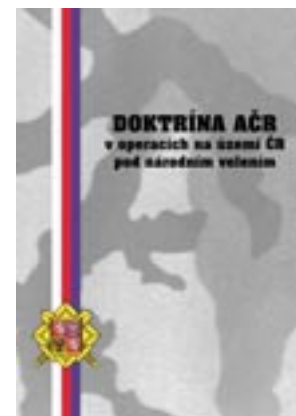
Pub-100-53-01 Velení a řízení spojeneckých pozemních sil podle zásad doktríny NATO AJP-3.2.2 (2007) nenahrazuje originální alianční publikaci AJP-3.2.2. Velitelé, štáby a jednotlivci působící v sestavě mnohonárodních sil nebo v rámci velitelské struktury NATO se ve své praxi musí řídit doktrínou AJP-3.2.2 Command and Control of Allied Land Forces v anglickém originále. Tato publikace slouží k vzdělávání příslušníků AČR v rámci organizované přípravy i samostudia.

Pub-41-00-01 Logistika ve vojenských operacích (2007) navazuje na Doktrínu AČR a rozpracovává její ustanovení se zaměřením na zásady logistiky v operacích. Obsahuje souhrn zásad a postupů vojenské logistiky včetně vojenského zdravotnictví k přípravě a vedení vojenských operací, na kterých se mohou ozbrojené síly ČR podílet nebo je mohou vést i samostatně. Vymezuje z obecného hlediska především zásady přípravy, vedení a ukončení operací na území ČR i mimo ně a jejich vliv na vojenskou logistiku.

PŘEDSTAVUJEME NOVÉ PUBLIKACE

Pub-53-01-2 Štábní práce v operacích, 1. část „Místa velení a orgány, procesy a prostředky velení a řízení“ (2007) popisuje orgány velení a jejich hlavní úkoly, které zpravidla budou plnit v operaci, místa velení jednotlivých organizačních prvků AČR, jejich složení a úkoly v souladu s koncepcí míst velení a aktuální organizační strukturou profesionální AČR. Operační plánovací proces NATO a proces plánování operace, který je popsán v další části, může být návodem pro práci orgánů velení, které se v etapě přípravy operace přetransformují do jednotlivých prvků míst velení, pro zpracování stálých operačních postupů. Prostředky velení a řízení popsány v poslední části publikace jsou, nebo postupně budou, vybavena místa velení svazků, útvarů a jednotek AČR. Publikace uplatňuje ustanovení aliančních i dalších publikací a aliančních standardů a svým obsahem přispívá k objasnění teorie systému velení a řízení. Je teoretickým základem využitelným pro přípravu velitelů a štábů operačního a taktického stupně velení a ke studiu ve vojenském školství. Její distribuce do AČR byla provedena v první polovině ledna 2008.

Doktrína AČR v mnohonárodních operacích (2008) vychází ze zásad alianční publikace AJP-3(A) (Allied Doctrine for Joint Operations), navazuje na Doktrínu AČR a rozpracovává jejich ustanovení do podmínek činnosti AČR. Obsahuje souhrn zásad a pravidel pro zapojení AČR jako celku nebo jejích součástí při jejich nasazení do mnohonárodních operací řízených NATO (North Atlantic Treaty Organization – Organizace Severoatlantické smlouvy), Evropskou unií (EU) nebo Organizací spojených národů (OSN). Doktrína

předkládá souhrn faktorů, které velitelé a jejich štáby na jednotlivých stupních velení AČR musí brát v průběhu přípravy a vedení mnohonárodních operací v úvahu. Objasňuje řídicí organizační struktury operací, které vyplývají z možné mnohonárodní struktury, a vycházejí z dosavadních zkušeností z účasti v těchto operacích. Blíže charakterizuje jednotlivé operace pod vedením NATO, EU, OSN, nebo operace jiné účelově vytvořené koalice států, kterých se AČR může zúčastnit. Výroba a distribuce bude ukončena do konce března 2008.

PŘIPRAVUJEME NOVÉ PUBLIKACE

Pracujeme na dalších operačních publikacích, které vám budou k dispozici ve druhé polovině letošního a začátkem příštího roku. Jsou to následující publikace:

Vojenská logistika

Štábní práce v operacích, část 2

Ochrana vojsk ve vojenských operacích

Použití jednotek pozemních sil ve vojenských operacích.

Ing. Oto Vejmelka

ČINNOST ODDĚLENÍ PŘEDPISŮ VZDUŠNÝCH SIL

Oddělení předpisů vzdušných sil je součástí Správy doktrín a vzniklo transformací z oddělení doktrín a předpisů vzdušných sil. Hlavním úkolem oddělení je zejména tvorba a aktualizace vojenských předpisů, publikací, dokumentů a výcvikových pomůcek v oblasti všech druhů vojsk vzdušných sil AČR.

Ve snaze podpořit úsilí o dosažení interoperability vzdušných sil AČR s ostatními armádami NATO jsou hlavními východisky pro zpracování většiny dokumentů alianční doktríny, spojenecké společné publikace a spojenecké taktické publikace. Z tohoto důvodu jsou na příslušníky oddělení kladeny vysoké požadavky na znalost anglického jazyka a jejich předchozí praxi minimálně na stupni velitel letky, oddílu nebo náčelník oddělení operačně-taktického velitelství.

V tabulce číslo jedna jsou uvedeny vojenské publikace zpracované oddělením vzdušných sil. Na tvorbě těchto dokumentů se podíleli i příslušníci útvarů a zařízení vzdušných sil a Univerzity obrany. V tabulce nejsou uvedeny Programy odborné a speciální přípravy specialistů letištního provozního zabezpečení, specialistů letištního zabezpečení, specialistů pozemní protivzdušné obrany a jednotek pozemní protivzdušné obrany. Při jejich zpracování byli nápomocni příslušníci odboru výcviku ŘeVD a dnes již zaniklého Výcvikového střediska vzdušných sil v Přerově. Ve snaze přispět k pochopení vzájemných specifik byly všechny dokumenty uvedené v tabulce číslo jedna (včetně programů přípravy) distribuovány mezi štáby, útvary a zařízení nejen vzdušných sil, ale celé AČR.

Tabulka číslo dva obsahuje dokumenty, na kterých oddělení předpisů vzdušných sil v současné době pracuje. Tyto vojenské předpisy a publikace jsou v různém stadiu rozpracovanosti, některé jsou v připomínkovém řízení a nebo těsně před dokončením. Předpokládá se, že všechny tyto dokumenty budou vydány do konce roku 2008. Zpracování většiny dokumentů uvedených v tabulce číslo dva bylo iniciováno útvary a zařízeními vzdušných sil a oddělení předpisů vzdušných sil tak reagovalo na jejich aktuální potřeby. Vzhledem k omezeným kapacitám oddělení bylo rozhodnuto, že dva z projektů budou zpracovány externími pracovníky.

Tabulka č. 1 Zpracované dokumenty

Pořadové číslo	Název dokumentu	Druh dokumentu
1	Použití vrtulníků v operacích	vojenská publikace
2	Velení a řízení ve vzdušných silách AČR	vojenská publikace
3	Použití pozemní protivzdušné obrany AČR v operacích	vojenská publikace
4	Osnovy bojové přípravy předsunutých leteckých návodčích skupin taktického letectva	vojenská publikace
5	Použití taktického letectva v operacích. Část I. Taktická letka	vojenská publikace „VYHRAZENÉ“

Mimo již uvedených projektů, na kterých oddělení předpisů vzdušných sil přímo pracuje, se příslušníci oddělení podílejí různým způsobem na projektech uvedených v tabulce číslo tři. Jedná se zejména o specifické projekty určené pro úzké skupiny specialistů vzdušných sil, u kterých je nezbytné, aby byly obsahově naplněny konkrétními odborníky a specialisty. Příslušníci oddělení předpisů vzdušných sil se pak podílejí zejména na formální a terminologické úpravě dokumentu. Podstatnou součástí jejich práce je i zabezpečení návaznosti a provázanosti těchto dokumentů s ostatními již platnými nebo zpracovávanými dokumenty vzdušných a pozemních sil.

Tabulka č. 2 Rozpracované projekty

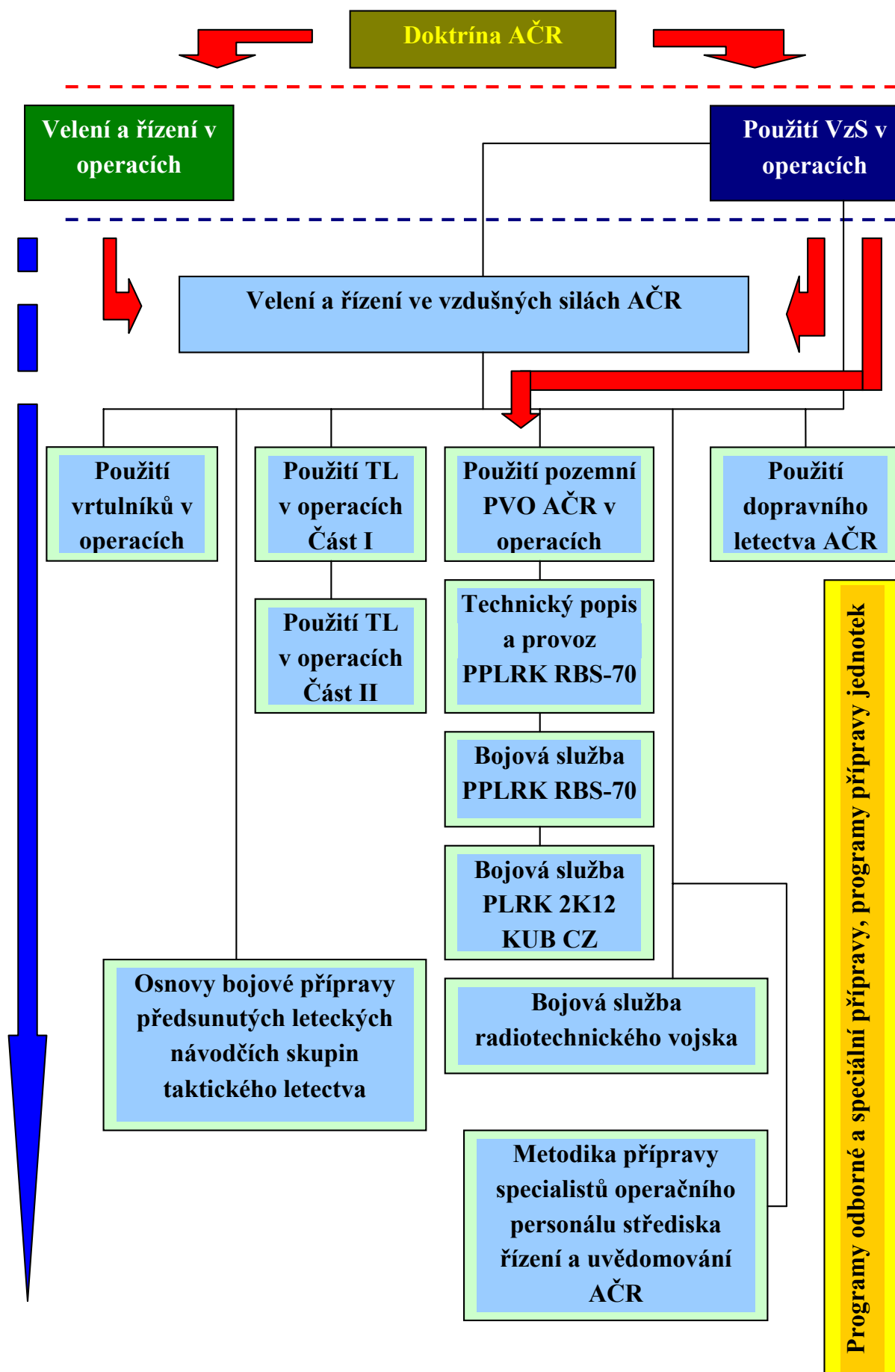
Pořadové číslo	Pracovní název dokumentu	Druh dokumentu
1	Bojová služba protiletadlového raketového kompletu 2K12 KUB CZ	vojenský předpis
2	Vzdušné síly AČR v operacích	vojenská publikace
3	Technický popis a provoz přenosného protiletadlového raketového kompletu RBS-70	vojenský předpis
4	Bojové použití přenosného protiletadlového raketového kompletu RBS-70	vojenský předpis
5	Použití taktického letectva v operacích. Část II. Taktické křídlo	vojenská publikace
6	Použití dopravního letectva AČR	vojenský předpis

Oddělení předpisů vzdušných sil již v době svého vzniku přijalo „strategii“ tvorby dokumentů cestou přechodu od obecného ke konkrétnímu. Tato strategie zabezpečila zejména vytvoření takových podmínek zpracovatelům, že jim nejdříve byly stanoveny obecné rámce v oblasti velení a řízení ve vzdušných silách a v bojovém použití vzdušných sil, které mohly být dále podrobněji rozpracovávány. Tyto obecné rámce vycházely zejména z Doktríny AČR a vojenské publikace Velení a řízení v operacích. Tím je zajištěn jednotný pohled na oblast použití vojsk AČR.

Tabulka č. 3 Ostatní projekty

Pořadové číslo	Pracovní název dokumentu	Druh dokumentu
1	Metodika přípravy specialistů operačního personálu střediska řízení a uvědomování AČR	vojenský předpis
2	Bojová služba radiotechnického vojska	vojenský předpis

Prvním pokusem vzdušných sil AČR definovat národní představy o použití vzdušných sil v operacích bylo vytvoření doktríny vzdušných sil AČR AD-3.2 „Operace a činnosti vzdušných sil“. Prudký vývoj názorů na použití vzdušných sil v operacích jak na mezinárodní, tak i na národní úrovni bohužel způsobil, že tento na svoji dobu kvalitní dokument nebyl vydán v tištěné podobě a distribuován do vojsk. Příslušníci oddělení předpisů vzdušných sil doktrínu AD-3.2 důkladně analyzovali a na základě těchto výsledků začali pracovat na vojenských publikacích „Velení a řízení ve vzdušných silách AČR“ a „Vzdušné síly v operacích“. Na tyto dokumenty navazovala tvorba publikací věnovaných bojovému použití druhů vojsk vzdušných sil. Takto byl všem budoucím zpracovatelům stanoven obecný operačně-taktický rámec, který byl a je dále podrobně rozvíjen v bojových a odborných předpisech pro jednotlivé funkční oblasti a v odborných a prováděcích předpisech, pomůckách a návodech pro velitele, štáby a vojska vzdušných sil. Hierarchie tvorby dokumentů vzdušných sil je znázorněna na obrázku.

Hierarchie tvorby dokumentů vzdušných sil

BOJ V ZASTAVĚNÉM PROSTORU

Při vedení operací jednotkami USA a NATO na území Iráku a Afghánistánu a jednotkami Izraele na území Palestiny a Libanonu vyvstala celá řada problémů, spojených zejména s vedením boje v zastavěném prostoru. V těchto bojích se ukázalo, že použití těžké obrněné techniky (tanků, BVP) je nezbytností. Před dobře připraveným a dobře vyzbrojeným nepřítelem není v zastavěném prostoru jiná možnost než použít těžkou obrněnou techniku. Lehká pěchota sama neprorazí. Sebelépe připravené speciální nebo průzkumné jednotky v jejich lehce obrněných vozidlech nemohou být úspěšné v kterémkoli zastavěném prostoru, zvláště proti odstřelovačům, vybaveným velkorážními puškami, kulometné palbě a palbě RPG. Každý dobře připravený nepřátelský bojovník je schopen se bránit neomezenou dobu. Pokud velitel nebude chtít obětovat 5–7 vlastních vojáků za jednoho nepřátelského, nebo použít těžkou obrněnou techniku, nemůže nepřítele zničit.

Jako nejúčinnější prostředek mezi obrněnou technikou v boji v zastavěném prostoru se ukázal obrněný buldozer, který je vhodný pro boření zdí a budov, čištění a provádění průchodů v závalech a zátarasích nepřítele, ale také například k „setřásání“ civilního obyvatelstva z jejich obydlí bez obav z min a nástrah. Tanky a jiná těžká obrněná technika jsou v boji v zastavěném prostoru sice vysoce efektivní, ale také zranitelné. Nebezpečí představuje především útok na tuto techniku z vyšších pater a střech budov, a proto je nutné těžkou techniku zabezpečit pěchotou. Další nevýhodou tanků je to, že nejsou schopny vést palbu do vrchních pater budov. Poměr tanků vůči pěchotě musí být minimálně o jednotku nižší, což znamená na tankovou četvu vyčlenit mechanizovaný prapor.

Použití vrtulníků v operacích v zastavěném prostoru je výhodné nejen pro přepravu sil do prostoru operace, ale také pro umlčování či ničení nepřítele na nich. Jejich účinnost je však značně limitována. Jejich osádky mají značné problémy v zastavěném prostoru lokalizovat nepřítele a zamířit na něj své zbraňové systémy. Jejich využití je v bleskurychlém přiblížení, napadení a ničení nepřátelských skupin a prostředků. Jakmile začnou zůstat na tom samém místě příliš dlouho, stávají se výhodným cílem pro velkorážní kulometry, RPG nebo malorážní protiletadlové kanóny rozmístěné na horních patrech budov. Velmi málo účinné jsou vrtulníky proti betonovým zdím, a to i při použití řízených střel.

Součástí každé zastavěné aglomerace je její kanalizační systém. Kanalizační systém zabezpečuje obráncům, zejména pokud jsou místní a znají jej, přístupové cesty. Umožňuje jim pohyb blok od bloku, dům od domu, čtvrť od čtvrti, dopravu munice, posíl, předávání zpráv atd. Vedení boje v tomto systému je velice složité a je potřeba velkého množství speciálně připravených a vybavených sil. Daleko výhodnější je tento systém na vybraných místech přerušit, zatarasit nebo jednotlivé oddělené části izolovat. Toto přerušení a zatarasení lze provést jen na omezenou dobu, protože hrozí to, že pokud systém bude dlouho nefunkční, budou se z něj šířit záplavy a nakažlivé nemoci.

Velkým problémem při boji v zastavěném prostoru jsou nepřátelští odstřelovači. V boji s nimi se velmi osvědčily tanky. Rovněž výhodou je obsazení dominantních nejvyšších budov na křižovatkách vlastními odstřelovači vybavenými velkorážními puškami s optickými zaměřovači s možností pozorování a vedení palby i v noci. Vzhledem k tomu, že odhalit odstřelovače nepřítele je těžké a tito mají připravené ústupové cesty, osvědčilo se použití speciálně cvičených psů a termovizních pozorovacích přístrojů pro jejich odhalení a příprava léček a nástrah v kombinaci s jejich vytlačováním a ničením.

Velmi důležitou roli pro úspěch v operacích v zastavěném prostoru sehrála zpravodajská činnost a průzkum. Jako nejefektivnější se osvědčilo použití bezpilotních prostředků jak při získávání poznatků o nepříteli v průběhu plánování operací, tak při samotném vedení operací k identifikaci pohybu vlastních jednotek.

*pplk. Ing. Jiří Víteček,
Výběr z článku kpt. Kovtun,
Opyt z bojov, „Zaruběžnoe vojenne obozrenie“, č. 8/2007*

NASTOLENÍ POŘÁDKU A ORGANIZACE

Stabilizační operace nepředstavují zásadně nic nového. Článek v časopise Doctrine popisuje zkušenosti francouzských jednotek z vedení „stabilizačních operací“ z konce 19. století v prostředí Indočíny. Zásady, které uplatňovala francouzská armáda před více jak 100 lety jsou aktuální dodnes.

V roce 1899, v prostředí hlavního města Madagaskaru Tananarive, napsal francouzský maršál Joseph GALLIENI (1849-1916) knihu „Trois Colonnes au Tonkin (Three military columns in the Tongking)“. V knize popisuje události ve vojenském sektoru Tongking ve Vietnamu z let 1894–1895.

General Gallieni ve své knize líčí události z doby jeho působení jako velitele 2. vojenského sektoru Tonking. V té době mu vrchní velitel vydal úkol provést operaci proti povstaleckým skupinám, které se nacházely na téměř všech vyvýšených místech sektoru. A tak generál Gallieni vedl tři vojenské výpravy (expedice) do oblasti Kai-Kinh proti vůdci povstalců Ba-Ky a také výpravy do oblasti Yen-The.

Časopis Doctrine (Časopis Doctrine vydává Centre de Doctrine d'Emploi des Forces, BP 53 - 00445 ARMEES, www.cdef.terre.defense.gouv.fr) ve svém článku „Principy nastolení pořádku a organizace“ (CDEF, „Principles of Pacification and Organization“, Doctrine 12/2007, str. 75) poukazuje na ty myšlenky maršála Gallieniho, které jsou při nastolení pořádku v rámci mírových operací aktuální i v současné

době, i když politické souvislosti operací se od té doby podstatně změnily. Následující výběr je citací závěrů z uvedené knihy generála Josepha GALLIENIHO.

Použití vojenských a politických prostředků při nastolení pořádku

Nejlepší cestou k nastolení pořádku (v koloniích) je spojené použití síly a politiky. Je třeba počítat s negativním vlivem nespokojené části obyvatelstva. Je nezbytné co nejvíce ušetřit zemi a obyvatelstvo od následků válečných útrap. Fyzické ničení je třeba omezit na co nejnižší míru, a pokud je nutno zničit některá zařízení, pak je třeba počítat s vybudováním nových a lepších.

Použití politických a vojenských prostředků je rozhodující v první fázi operace (okupace). Je-li jejich společné použití úspěšné, následuje druhá fáze – organizace správy ovládnutého území, po které následuje třetí fáze, fáze hospodářské obnovy. Tradiční role vojáků ustupuje do pozadí a vojáci plní úkoly převážně administrativního charakteru.

Válečné incidenty někdy vyžadují vojenský zásah v zastavěném prostoru. Po jeho ovládnutí je však prvořadým cílem provést obnovu budov, infrastruktury a co nejdříve vytvořit tržiště a zřídit školu.

Z toho důvodu je třeba omezit ničení na nejnižší možnou míru. K nastolení pořádku v zemi je důležité spojené použití politických a vojenských prostředků. Vůbec nejdůležitější je politická činnost založená na znalostech země a obyvatelstva. To je cíl, na který se musí zaměřit každý teritoriální velitel.

Použití vojenských prostředků. Jakémukoli postupu vpřed musí předcházet obsazení výhodného prostoru. To vyžaduje od důstojníků iniciativu, inteligenci a aktivitu, aby si nenechali ujít vhodnou příležitost

k vybudování operační základny (opěrného bodu) v neznámém a nestabilním prostředí. K zamezení neúspěchu je zapotřebí rozvážnost a pochopení podstaty problému.

Nejprve jsou ovládnuté oblasti kontrolovány pravidelnými vojsky a později, po nastolení klidu, je zabezpečení pořádku předáno nevojenským složkám, např. milici. Rychlé vojenské zásahy jsou spíše výjimkou. Vojenské jednotky lze využít pouze proti konkrétním cílům, proti početným a nebezpečným skupinám v opevněných postaveních, ze kterých mohou ohrožovat bezpečnost sousedních oblastí a narušit loajalitu váhajícího obyvatelstva. Trvání vojenských akcí by nemělo přesahovat tři měsíce, jinak hrozí ztráty a opotřebování vlastních sil.

Politická činnost. Každá politická činnost musí zahrnovat zjišťování a využití výhod místních podmínek a neutralizaci (potlačení) těch místních prvků, které nejsou využitelné. Důležitým využitelným prvkem je místní obyvatelstvo, které může působit na obou stranách konfliktu. Místní, nově dosazené vůdce je třeba bedlivě kontrolovat, protože jejich činnost může být často vedena osobními zájmy. Je také důležité zjistit důvody, kvůli kterým kladou odpor povstalci a některé skupiny obyvatelstva. Ve většině případů jde o nedůvěru a instinktivní odpor proti přítomnosti Evropanů.

Obnova hospodářství. Současně s nastolením pořádku je třeba obnovit zemědělství, otevřít tržiště a obnovit obchod. Typická vojenská role vojáka ustupuje do pozadí a do popředí se dostává jeho nová role, která spočívá ve správě oblasti. Na jedné straně je třeba poznávat a uspokojovat požadavky obyvatelstva a na druhé straně je třeba usnadňovat rozšiřování kolonizace, která umožní exploataci přírodních zdrojů a vytvoří příznivé podmínky pro rozvoj obchodu v Evropě.

Tvůrčí přístup. Předpisy, kterými se velitelé ve své činnosti řídí, stanovují většinou obecné zásady pro řešení typických situací. Tyto předpisy však nemusí být využitelné pro každou jednotlivou situaci. V takovém případě musí velitel především hájit zájmy, kvůli kterým byl do oblasti vyslán, a ne ve jménu dodržování předpisů proti těmto zájmům bojovat. Správa oblasti může umožňovat i centralizaci pravomoci. To umožní volnost při výběru prostředků, ale bude to také znamenat odpovědnost za dosažené výsledky.

Stálá ostražitost. I když vojáci po nastolení pořádku na ovládnutých územích plní zejména nevojenské úkoly, musí si být neustále vědomi toho, že žijí mezi obyvatelstvem, které si ještě zcela nezískali. Proto musí neustále monitorovat nálady a chování místního obyvatelstva.

Závěr

V redakčním článku francouzského časopisu *Doctrine*, věnovaném knize generála Gallieni, jsou uvedeny prakticky všechny hlavní zásady vedení boje a organizace správy na ovládnutém území, které se osvědčily při jeho působení v Súdánu, Tongkingu a Madagaskaru.

Přesto, že se jedná o zkušenosti získané před více než sto lety, jsou tyto zkušenosti vysoce aktuální. Připomínají v současné době aktuální tzv. „nový“ přístup k vedení operací, který je založen na vytváření žádoucích důsledků vedoucích k dosažení požadovaného uspořádání situace v prostoru odpovědnosti (Effect Based Approach to Operations – EBAO). Tento přístup „zahrnuje komplexní integrované použití všech prostředků sil Aliance, a to jak vojenských, tak i nevojenských“. Příkladem uplatnění tohoto přístupu je způsob řešení vojensko-politické situace v Afghánistánu silami ISAF, kde se nyní do popředí dostávají civilně-vojenské organizace – provinční rekonstrukční týmy, které pomáhají upevňovat vládu v Islámské republice Afghánistánu, s cílem usnadnit rozvoj stabilního a bezpečného prostředí v určených prostorech operací a usnadnit reformu bezpečnostních sil a rekonstrukci země.

ZOBEČNĚNÉ POZNATKY A ZKUŠENOSTI Z POUŽITÍ RUČNÍCH PROTITANKOVÝCH ZBRANÍ V MINULÝCH I SOUČASNÝCH OPERACÍCH

Druhá polovina 20. století se vyznačovala na jedné straně budováním obrněných a mechanizovaných jednotek a na druhé straně také postupným zdokonalováním a modernizací všech druhů protitankových zbraní. Nejrozšířenějším a současně i nejlevnějším prostředkem se staly ruční protitankové zbraně (dále jen RPTZ). RPTZ se staly jedním ze základních prostředků v rukou povstaleckých armád, rebelů a teroristů v boji s technologicky vyspělými armádami. Americké jednotky se o tom přesvědčily ve Vietnamu, izraelské na Blízkém východě v 60. a 70. letech, sovětské a následně ruské jednotky v Afghánistánu v 70.–80.

letech a v 90. letech v Čečensku a také koaliční jednotky v Iráku a Afghánistánu na počátku 21. století. Utrpěné ztráty na živé síle a technice vedly armády těchto států k tomu, aby se vážně začaly zabývat nebezpečím, které pro ně představuje použití RPTZ v asymetrických konfliktech.

RPO-A SHMEL „bzučící včela“

*TBG-7 TANIN
(varianta RPG-7)*

Většina RPTZ patří mezi výbušné zbraně (blast weapons), jsou to ty zbraně, které způsobují škody (zničení) v první řadě svojí výbušnou silou než projektily nebo střepinami. Jejich typickým představitelem je ruský RPO-A pojmenovaný SHMEL nebo „bzučící včela“. Tyto z ramene odpalované střely „ničitelé bunkrů“ jsou určeny k použití proti sesednuté pěchotě v obranných pozicích, jako jsou bunkry a bráněné budovy. Jiné, ale s obdobnými účinky, jsou zbraně využívající termobarickou technologii. Přestože byly USA i Ruskem vyvinuty různé druhy výbušných zbraňových systémů včetně raket, největší hrozbou pro koaliční síly je použití RPTZ jako jsou RPO-A a TBG-7 TANIN (varianta RPG-7) ruské, bulharské nebo čínské provenience.

Zatímco tyto zbraně jsou velmi efektivní za určitých okolností, je důležité si uvědomit, že jsou jenom jedním z ohrožení, která na bojovou techniku a sesednutou pěchotu mohou působit.

afghánský bojovník s RPTZ

RPTZ jsou, v současných asymetrických konfliktech, jednou z hlavních hrozeb pro obrněná i neobrněná vozidla a také pěchotu. Přes krátký účinný dostřel se jedná o smrtící, relativně levné a dostupné, lehce přepravitelné a skladovatelné a snadno použitelné zbraňové systémy. V druhé polovině 20. století byly těmito prostředky vybaveny i armády států v krizových oblastech světa, jako je Střední a Blízký východ a také státy (rovníkové) Afriky. Jsou to oblasti, v kterých působí i jednotky (kontingenty) AČR a mohou se tedy s použitím RPTZ setkat. Jako příklad lze uvést poznatek 6. PRT, působícího v provincii BADIYKSHAN, kde bylo za období 4 měsíců (srpen–září 2008) zaznamenáno 28 bezpečnostních incidentů, z nichž celá polovina byla s použitím PRG (RPTZ).

Ruční protitankové zbraně lze charakterizovat jako prostředky jednotlivce primárně určené pro boj s obrněnými cíli protivníka. Obvykle se jedná o zbraň k opakovanému použití, odpalovanou z ramene, používající ke zničení cíle střelu s kumulativním účinkem. V současné době se stále více rozšiřuje použití i jiných střel než kumulativních (HEAT – High Explosive, Anti-Tank). Obvykle se jedná o:

- tříštivo-trhavé (HE – High Explosive),
- termobarické (FAE – Fuel Air Explosive),
- kumulativní tandemové (HEAT-T – High Explosive, Anti-Tank – Tandem),
- osvětlovací (Illuminating),
- dýmové (Smoke) atd.

Hlavní přednosti RPTZ:

- snadno použitelné ve všech typech prostředí (terénu),
- velké rozšíření,
- těžko odhalitelné,
- možnost použití v zastavěném/urbanizovaném prostředí,
- schopnost prorazit bunkr i zeď budovy,
- komplikovaný (složitý) únik z palby RPTZ,
- vybavení pasivním prostředkem nočního vidění,
- optický zaměřovač může být použit i při osvětlení,
- smrtící účinek střely po celou dobu letu.

Hlavní slabiny (nedostatky) RPTZ:

- vyžaduje dobře vycvičeného střelce, schopného střelby i za větrného počasí (bočního větru),
- těžce zasažitelný pohybující se cíl (s rychlostí cíle se snižuje pravděpodobnost zásahu),
- vyžaduje okolo 15 sekund pro nové nabití a zamíření,
- dým, mlha a prach snižuje efektivnost použití,
- zranitelnost střelce vlastním výstřelem (zejména při nedodržení stanovených bezpečnostních podmínek pro střelbu z RPTZ).

Protože do výše uvedených krizových oblastí byly dodávány RPTZ v podstatě od všech známých výrobců, můžeme se zde setkat zejména s těmito typy RPTZ:

- RPG-2, RPG-7, RPG-16, RPG-18, RPG-22, RPG-26, RPG-27, RPG-29 (Rusko),
- M72 LAW, M136 AT4, SMAW (USA),

Zajištěná RPG-7 s náboji – Irák 2006

Gruzínský bojovník v okopu s RPG-7

Iráčtí rebelové v Basře s RPTZ

*Iráčtí rebelové po útoku na koalici
síly s použitím RPG-7*

- modifikace čínských prostředků vyrobených na bázi ruských (sovětských RPTZ),
- Grg m/48 Carl Gustaf (Švédsko),
- PzF 3 Panzerfaust (SRN),
- M79 Osa, M80 Zolja (bývalá Jugoslávie),
- APILAS (Francie) atd.

V rukou teroristů, polovojenských skupin a povstalců jsou RPTZ prostředkem, kterým mohou udržovat koalici síly v neustálém napětí hrozbou jejich použitím. Jsou používány v rámci celého spektra činností koaličních sil (přesuny kolon, mobilní hlídky ať již na tancích, BVP nebo obrněných kolových vozidel, na opevněná strážní stanoviště, budovy MNF, základny apod.).

Primárními objekty pro RPTZ jsou všechny obrněné cíle, kvůli kterým jsou vlastně tyto prostředky vyráběny, dalšími objekty je veškerá přepravní technika, ale i stacionární objekty a v neposlední řadě to může být také větší shromáždění živé síly.

V dnešní době, kdy jsou ozbrojené konflikty v zájmu celosvětových hromadných sdělovacích prostředků, má jakákoli informace o zabitých koaličních vojácích strategický dopad nejen na světové veřejné mínění, ale hlavně neveřejné mínění občanů v zemi, odkud konkrétní koaliční voják pochází. Tento dopad na veřejné mínění může ve svém konečném důsledku vést k rozhodnutí vlády o stažení vlastních jednotek z prostoru operace. Jakákoli zveřejněná informace o úspěchu protikoaličních sil usnadňuje nábor do těchto sil a zvyšuje podporu místního obyvatelstva povstalcům.

Útoky na tyto objekty jsou vedeny s cílem dosáhnout některý z následujících účinků:

- úplné zničení (Catastrophic Kill) obrněného cíle. Dosahuje se ho po vyřazení schopnosti vést bojovou činnost (obvykle z důvodu usmrcení osádky, výbuchu uskladněné munice, výbuchu PHM atd.),
- omezení mobility (Mobility Kill) obrněného cíle. Dosahuje se ho poškozením motoru, podvozku, kol/pásů atd.,
- omezení palebné síly (Firepower Kill) obrněného cíle. Dosahuje se ho vyřazením zbraňových systémů z činnosti (obvykle z důvodu poškození lafetovaných zbraní, systému řízení palby atd.).

Omezení mobility a palebné síly může být částečné nebo úplné. I když bojové hlavice RPTZ nejsou ve větší míře konstruovány jako tříštivě-trhavé, přesto jsou nebezpečné pro vojáky svými účinky:

- smrtící kovové střepiny bojové hlavice a rakety mohou doletět až do vzdáleností 150 metrů od místa detonace,
- vojáci vezoucí se na korbě tanku, OT a obrněných vozidel mohou být zasaženi střepinami, které byly vytvořeny dopadem hlavice na BT,
- náboj může prorazit skrz ochranné násypy a zasáhnout vojáka, (který je jimi chráněn proti ručním zbraním a dělostřelecké palbě).

Jednotky (kontingenty) AČR působící v zahraničních operacích se obvykle pohybují v bezpečnostním prostředí, kde probíhá vojenský konflikt nebo tento konflikt v nedávné době skončil. Ve stále větší míře jsou mnohonárodní jednotky, jejichž součástí bývají i jednotky

Hlídky v Iráku po napadení RPTZ a RZ

Lehce obrněné vozidlo po útoku i s použitím RPTZ (Irák)

AČR, cílem přímých i nepřímých útoků nepřítele (např. Irák, Afghánistán). Jelikož mnohonárodní jednotky nasazené v zahraničních operacích jsou obvykle motorizované nebo mechanizované, představuje pro ně případné použití RPTZ nepřítele jedno z hlavních nebezpečí.

Nejlepší variantou jak se ubránit proti prostředkům PTRZ jsou ta opatření, kterými se dá riziko útoku snížit nebo se mu dá úplně předejít.

Snížení rizika útoku na vlastní vozidla lze dosáhnout:

- střídáním používaných vjezdů (ECP, VCP, VPCP) do základny a tras přesunů,
- střídáním časů výjezdů a vjezdů vozidel,
- vyhýbáním se místům s omezenou průjezdností (mosty, brody, zastavěné prostory, horské soustěsky atd.),
- udržováním rozestupů mezi vozidly,
- měněním rychlosti při přesunech,
- zvýšenou rychlostí přesunu v nebezpečném prostoru,
- znalostí terénu a prostředí využíváním závěrů z analýzy prostoru operace (boje),
- předvídáním míst, odkud by mohly být RPTZ použity,
- využitím přírodních prostředků krytí (stromy a keře) a tím znemožněním zamíření pro střelce,
- využitím zadýmování,
- postřelováním míst, odkud byla zahájena palba RPTZ,
- připravenou palbou dělostřelectva a Emergency Close Air Support (ECAS) do vytipovaných prostorů na vyžádání (call for fire),
- pokud jednotka při plnění operačního úkolu předpokládá, že bude několik dní mimo základnu a bude muset vybudovat polní tábor, mělo by být každé vozidlo vybavené clonou proti RPTZ (síť, mřížka, pletivo).

Například jihoafrické jednotky bojující s angolskými povstanci v Namibii v 80. letech 20. století se při svých operacích běžně setkávaly s RPG-2, RPG-7 a RPG-18, které proti nim byly nasazeny. Z tohoto důvodu vypracovaly specializovanou taktiku, jejímž cílem bylo snižovat vlastní ztráty při boji proti protitankovým týmům nepřítele a zároveň tyto týmy efektivně ničit. Standardním bojovým drilem jihoafrických mechanizovaných a motorizovaných jednotek se, v případě nepřátelského útoku RPTZ v buši, stalo okamžité zahájení kroužení vozidel okolo zjištěného místa nepřátelského protitankového týmu a zároveň zlikvidování tohoto týmu intenzivní palbou automatických zbraní. Pohybující se vozidlo bylo pro angolské povstalce daleko hůře zasažitelné a Jihoafričané byli schopni dokonale využít své převahy v mobilitě a palebné síle. Z uvedeného příkladu vyplývá, že pro úspěšné vedení bojové činnosti proti RPTZ je nezbytné využít silných stránek vlastních jednotek a slabých stránek nepřítele.

V případě, kdy útoku nelze předejít, lze snížit riziko případných vlastních ztrát na osobách a technice řadou aktivních a pasivních opatření. Jsou to například tato opatření:

- odhalit včas RPTZ nepřítele organizací nepřetržitého průzkumu s využitím všech optických prostředků průzkumu včetně termovize,
- udržet RPTZ nepřítele mimo jejich účinný dostřel,
- znesnadnit (ztížit) nepříteli použití RPTZ (např. dýmová clona při průjezdu nebezpečných úseků),
- z odolnit vlastní vozidla improvizovanými prostředky (pytle s pískem proti RZ, drátěné pletivo proti RPTZ atd.),
- omezit účinky zásahů nepřátelských RPTZ (např. pokud to bezpečnostní situace umožňuje, provádět přesuny v obrněných vozidlech s otevřenými poklopy, aby při zásahu RPTZ unikl přetlak mimo vozidlo).

Pro úspěšné odražení útoku RPTZ nepřítele je zapotřebí mít dobře nacvičené bojové drily, které značnou měrou napomáhají ke zvýšení šance na přežití a snížení případných ztrát. Neustálá bdělost, znalost terénu, taktiky nepřítele a TTD prostředků nepřítele jsou dalšími důležitými faktory, kterými lze ochránit jednotku před účinky RPRZ. Pokud to situace umožňuje, je vhodné nechat pěchotu sesednout z vozidel a rozmístit ji před sestavu a do boků sestavy jako prevenci před RPTZ nepřítele. Pěchota je tak zároveň podporována lafetovanými zbraněmi z vozidel. Při odražení útoku RPTZ nepřítele by mělo být hlavním cílem vytvořit okolo ohrožených vozidel ochranné pásmo tak, aby vozidla byla mimo účinný dostřel RPTZ nepřítele.

Hmotnost	13,6 t
Max. rychlost	65 km/h
Max. dojezd	450 km
Délka	5,4 m
Výška	2,59 m
Výzbroj	12,7 mm DŠK
Osádka	2
Max. pancéřování	24 mm

Obrněné zdravotnické vozidlo Type WT 751

Při průjezdu oblastmi (zastavěné prostory, zalesněné prostory, dálniční nadjezdy, horské soutěsky), kde se vozidla dostávají do účinného dostřelu případných RPTZ nepřítele, je vhodné sesednout z vozidel a postupovat těmito oblastmi pěšky. Při takovémto postupu je nezbytné provádět aktivní a agresivní pěší průzkum, který je krytý lafetovanými zbraněmi z vozidel. Tendence mechanizované nebo motorizované pěchoty "připoutat" se k vozidlům je v některých situacích nebezpečná a kontraproduktivní (např. ruské jednotky v Grozném v roce 1994 a 1995).

Je nezbytné znát a být si vědom omezení vlastních obrněných i neobrněných vozidel a využívat je k účelu, ke kterému jsou určeny (převážně přeprava a palebná podpora). Dále je nezbytné nepřeceňovat vlastní schopnosti a nepodceňovat schopnosti nepřítele.

Pokud to bezpečnostní situace vyžaduje a materiální podmínky umožňují, měli by velitelé provést zodolnění nepancéřovaných (v případě nutnosti i pancéřovaných) vozidel.

Hlavním cílem zodolňování vozidel je zvýšení ochrany osádky před přímou a nepřímou palbou a minami a improvizovanými výbušnými systémy nepřítele.

Levá (cílová) strana obrněného zdravotnického vozidla Type WZ 751 s předchozími zásahy (ohrazenými bílou barvou)

Při zodolňování vozidel by měly být zohledňovány následující faktory:

- Funkčnost. Vozidla by měla být zodolněna takovým způsobem, aby byl zvýšen stupeň balistické ochrany a zároveň byla zachována maximální funkčnost.
- Hmotnost. Zodolňování vozidel zvyšuje jejich hmotnost. Z tohoto důvodu dojde ke snížení nosnosti vozidla.
- Dostupnost. Při zodolňování vozidel je nezbytné zohlednit dostupnost a čas nutný pro shromáždění potřebného materiálu a čas, po který budou vozidla mimo provoz z důvodu provádění úprav.
- Průchodnost. Při zodolňování vozidel je nezbytné brát do úvahy terén, ve kterém se budou pohybovat, jak z důvodu průchodnosti, tak z důvodu míry a typu nebezpečí. Například na asfaltových silnicích je možnost použití protitankových min nižší než na polních cestách.
- Údržba. Zodolněná vozidla obvykle vyžadují vyšší míru údržby. Při přílišném navýšení váhy vozidla (zodolněním) dojde ke zhoršení jízdních vlastností vozidla a jeho operačních schopností. Dále dojde k vyššímu opotřebení podvozku a převodového ústrojí.

*Zásah bočního pancíře z RPTZ
RPG-75
(došlo k výbuchu kumulativní hlavice – pancíř probit)*

*Zásah bočního pancíře z RPTZ
RPG-75
(došlo k rozbití kumulativní hlavice – pancíř neprobit)*

*Zásah bočního pancíře z RPTZ
RPG-75
(došlo k rozbití kumulativní hlavice)*

Do operačního nasazení (mise) by měla být zasazována technika, na které jsou výrobním závodem již provedeny úpravy k jejímu z odolnění. V místě nasazení lze provést některá další improvizovaná opatření, která by měla být také odzkoušena ve smyslu, kde a jak lze přidat pytel s pískem nebo jiný prvek k ochraně bez toho, aby se změnila jízdní vlastnosti vozidla.

Jednou z nejčastěji používaných možností je z odolnění vozidla pomocí pytlů s pískem. Pytle s pískem jsou efektivním prostředkem ke zmírnění účinků výbuchu (tlakové vlny, střepin) a k ochraně osádky před palbou RZ. Pytle s pískem jsou obvykle snadno dostupné a při jejich použití ke z odolnění vozidla není potřeba provádět žádné nevratné úpravy (např. svařování, vrtání atd.). Pytle s pískem mohou být na vozidlo snadno a rychle uloženy a následně odstraněny podle vývoje bezpečnostní situace a míry ohrožení. Jednou z podstatných nevýhod použití pytlů s pískem při z odolňování vozidla je snížení nosnosti vozidla.

Pytle s pískem se při každodenní činnosti snadno roztrhají a vlhnou, čímž dochází ke korozi kovových částí vozidla. Z tohoto důvodu je nezbytné udržovat pytle s pískem v dobrém stavu a předcházet jejich vlhnutí. Mělo by docházet k jejich pravidelné prohlídce a případné obměně. Dále by mělo docházet k jejich pravidelnému úplnému odstranění a toto období by mělo být využito k ošetřování kovových (z důvodu koroze) a dřevěných částí (z důvodu plísňe) vozidla. Ve vozidle by se měly vždy nacházet prázdné náhradní pytle na písek a provaz na jejich vázání.

Balistické zkoušky prokázaly, že písek je až dvakrát účinnější než zemina při z odolňování vozidel a ochranných staveb. Při ústřední rychlosti 990 m/s na vzdálenost 50 centimetrů se střela ráže 5,56 x 45mm NATO zastaví po proniknutí 18,5cm vrstvou pěchovaného písku a 37 cm pěchované zeminy. Z výše uvedených výsledků je zřejmé, že pytle by se měly plnit dostupným materiálem s co nejvyšší mírou balistické odolnosti. Zároveň je však nutné přihlížet k fyzikálním vlastnostem materiálu (váha, působení vlivů počasí a podnebí atd.)

Další možností je z odolnění vozidla pomocí ocelových plátů. Při tomto způsobu z odolnění však dochází ke značnému tlaku na některé části vozidla a může dojít k předčasnému opotřebení nebo závadám některých součástí. Životnost takto upravených vozidel se snižuje až o 20 procent. Obvykle dochází k uvolňování uložení motorů a praskání spojů kabiny vozidla. Z tohoto důvodu musí, při takovémto způsobu z odolnění, docházet k častějším prohlídkám technického stavu vozidla.

Negativní zkušenosti s dodatečným pancéřováním vozidla LR MA měly kontingenty PRT - ISAF. Doplnění vozidla o přídatné pancéřování vedlo k značnému přetížení vozidla, které nebylo konstrukčně dimenzováno na tuto zátěž. Rám neměl dostatečnou tuhost a pevnost materiálu, podvozkové skupiny byly přetíženy a nadměrně namáhány. Vzhledem k tomu, že k poruchám docházelo z konstrukčních důvodů na rámu a podvozkových skupinách, takto upravené vozidlo lze hodnotit jako nezpůsobilé k plnění úkolů v podmínkách zahraničních misí.

I když RPTZ jsou skutečnou hrozbou pro koaliční jednotky jak v Iráku, tak i v Afghánistánu, nelze je ani přeceňovat, ale také ani podceňovat. Z historických zkušeností ozbrojených sil Spojených států amerických v průběhu války ve Vietnamu vyplývá, že při zásahu obrněného trans-

portéru M113 a následném probití pancíře byla pravděpodobnost usmrcení jednoho člena osádky pouze 80 procent. Pouze jeden zásah ze sedmi probil pancíř a z tohoto důvodu se celková pravděpodobnost usmrcení člena osádky po zásahu z RPG-7 snížila pouze na 12 procent. Dalším faktorem, proč nepřeceňovat RPTZ, je také fakt, že dnešní povstalci (střelci z RPTZ), kteří neprošli výcvikovými tábory, nemají potřebné praktické zkušenosti, mají většinou morálně zastaralé prostředky, bez odpovídající údržby dochází k selhávání jak zbraní, tak i bojových hlavic.

Na závěr tohoto článku jsou přiloženy fotografie, pořízené 4. rotou radiční, chemické a biologické ochrany (operace „Trvalá svoboda“), z provedených ostrých střelb s RPTZ RPG-75 v roce 2002.

Současně je třeba také připomenout, že v současných operacích, asymetrických konfliktech jsou zejména ve fázi „stabilizace“ ve větší míře využívána nepancéřovaná nebo lehce pancéřovaná vozidla, zejména z důvodu jejich vyšší mobility a nižších logistických nároků. Tato vozidla jsou více zranitelná zásahem RPTZ, a proto jsou terčem útoku povstalců těmito zbraněmi.

Z důvodu značného rozšíření těchto prostředků ve všech krizových oblastech světa a používané taktiky povstalců je třeba mít neustále na paměti, že:

Pokud je vaše jednotka (vozidlo) napadena například IED, odstřelovači nebo jinými pěchotními zbraněmi, můžete očekávat napadení RPTZ. Pokud jste napadeni prostředky RPTZ, můžete ve většině případů očekávat následný útok dalšími dostupnými prostředky, které má nepřítel k dispozici.

Dne 3. 12. 2002 proběhly ostré bojové střelby z RPTZ RPG-75. Střelby proběhly ze vzdálenosti 150 metrů od cíle (obrněné zdravotnické vozidlo WZ 751). Při střelbách bylo zjištěno, že z 9 střel, které zasáhly cíl (z 18 vystřelených), 4 vybuchly a probily pancíř cíle a 5 se mechanicky rozbilo o cíl. U dvou střel (z 9, které nezasáhly cíl) selhala autodestrukce a musely být zničeny na místě pyrotechnikem.

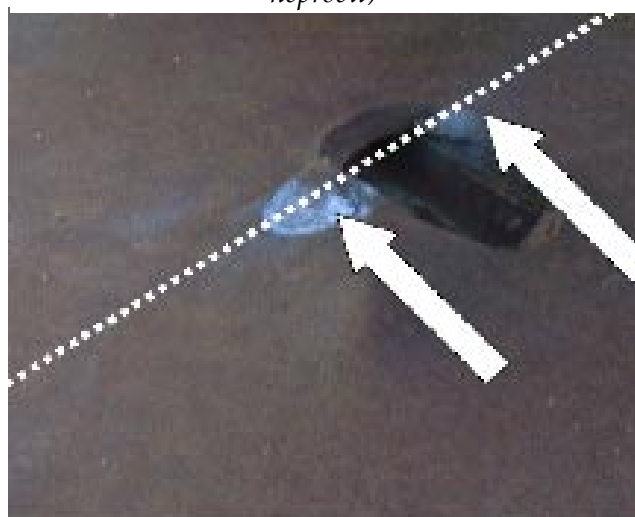
*Ing. Jozef Buza
a vrchní praporčík prap. Dušan Rovenský*

*Zásah bočního pancíře z RPTZ RPG-75
(došlo k výbuchu kumulativní hlavice – pancíř probit)*

*Zásah bočního pancíře z RPTZ RPG-75
(došlo k výbuchu kumulativní hlavice – pancíř neprobit)*

*Zásah horního pancíře z RPTZ RPG-75
(došlo k odrazu kumulativní hlavice)*

ZPŮSOB PŘÍPRAVY JEDNOTEK USA VYSÍLANÝCH DO OPERACÍ PRO PLNĚNÍ ÚKOLŮ V PROSTŘEDÍ HROZBY IMPROVIZOVANÝCH VÝBUŠNÝCH SYSTÉMŮ

V současné době je jedním z nejdiskutovanějších témat nebezpečí tvořené improvizovanými výbušnými systémy (Improvised Explosive Device – IED) v operacích v Iráku a Afghánistánu. V rámci AČR pracuje tzv. Counter IED Working Group (C-IED WG AČR), jejímž úkolem je zmapovat současný stav a koordinovat tvorbu a prosazení opatření C IED v rámci AČR, včetně přípravy jednotek před vysláním do misí.

Americké vojenské síly mají v obou operacích největší počet vojáků a jejich jednotky jsou také nejčastějším cílem útoků vedených s pomocí IED. Protože operace v obou prostorech jsou vedeny v prostředí vysoké hrozby IED, velitel CENTCOM (strategické společné velitelství) nařídil v březnu 2007 konkrétní obsah přípravy ve vztahu k IED.

V PV USA (US ARMY) není výcvik CIED veden jako samostatná část, ale programy výcviku základních taktických činností jsou připravovány tak, aby vojáci cvičili v podmínkách hrozby IED.

Podle nařízení velitele CENTCOM je příprava v oblasti IED dělena na individuální a kolektivní přípravu, dále přípravu štábů jednotek a přípravu jednotek specializovaných na boj proti IED, tzv. Counter nebo Countering IED (C-IED). Specializované jednotky C-IED tvoří síly a prostředky velitele pro zajištění ochrany, tzv. Force Protection. Tyto síly a prostředky jsou součástí nebo jsou přidělovány jednotlivým úkolovým uskupením, takže prakticky mohou být přiděleny už brigádnímu úkolovému uskupení. Mezi jednotky C-IED patří týmy Explosive Ordonance Disposal – EOD, Combined Explosive Exploitation Cells – CEXC, Weapon Intelligence Teams – WITs, Counter – IED Targeting Program Cells – CITP, Electronic Warfare – EW a Electronic Counter Measures – ECM Coordination Cells, Route Clearance and Sensitive Site Exploitation Teams. Tento článek dále nepojednává o těchto specializovaných jednotkách.

Všechny ostatní jednotky, bez ohledu na typ, druh vojska a služeb, velikost, podřízenost atd., musí podle nařízení velitele CENTCOM absolvovat individuální přípravu, kolektivní přípravu a přípravu štábů jednotek.

Individuální příprava zahrnuje:

- vizuální identifikaci IED,
- reakci na nález podezřelého objektu IED,
- reakci na útok IED nebo VBIED,
- reakci na podezřelé vozidlo VBIED,
- reakci na útok IED obsahující chemické látky,
- používání nesených nebo vezených elektornických přístrojů boje proti IED,
- podávání hlášení o nalezení IED (UXO Report),
- individuální přípravu na plnění úkolů v prostředí hrozby IED,
- plánování plnění úkolů v prostředí hrozby IED (velitelé a štáby).

Kolektivní příprava zahrnuje:

- přípravu na činnost v prostředí hrozby IED umístěných na zemi,
- znalost zásady „pět C“:
 - potvrdit (confirm)
 - vykázat všechny osoby a opustit ohrožený prostor (clear)
 - uzavření prostoru (cordon)
 - kontrola (control)
 - potvrdit, že jde skutečně o IED (check),

- teoretickou a praktickou znalost principů boje proti IED:
 - udržování bojové připravenosti
 - získávat a udržovat znalost o situaci v prostoru nasazení
 - trvalé pozorování okolí
 - vyhnutí se stereotypům v činnostech
 - chladnokrevnost a uvážlivost
 - udržování bezpečnosti v celém okruhu po celou dobu plnění úkolu
 - dodržování taktického roptýlení
 - používání ochranných charakteristick výzbroje a výstroje proti výbuchu a střepinám
 - využívání technologií boje proti IED,
- provádění průzkumu a vyčištění komunikací od IED (vyčištění musí dělat specializované jednotky),
- reakce na podezřelé předměty IED,
- přípravu na možný útok VBIED,
- úkoly skupiny a družstva v prostředí hrozby IED,
- přesun skupiny a družstva v prostředí hrozby IED,
- protiútok jako reakce na napadení léčkou s použitím IED,
- rozhodnutí a aplikace procedur postupné eskalace síly.

Příprava štábu:

- Vedení operací C-IED zaměřených na identifikaci sítí a skupin používajících IED, vedení boje proti nim. Základními schopnostmi jsou: předvídání času a místa umístění, preventivní opatření, detekování, neutralizace a opatření ke zmírnění následků napadení IED.
- Integrace sil a prostředků C-IED do všech typů operací a plněných taktických úkolů (EOD, CEXC, WITs, CITP, EW a ECM Coordination Cells, Route Clearance and Sensitive Site Exploitation Teams).

Na základě nařízení velitele CENTCOM byly následně vydány programy přípravy platné pro brigádní bojové uskupení (v americké terminologii jsou pozemní bojové jednotky organizovány v tzv. Brigade Combat Team [BCT], což je možné chápat jako brigádní úkolové uskupení). Tyto programy stanovují podrobné podmínky, standardy a kritické úkoly (critical tasks) v hlavních činnostech.

Identifikace vizuálních indikátorů IED zahrnuje tyto kritické úkoly:

- Identifikovat, co představuje hrozbu IED,
- identifikovat typy iniciátorů IED,
- identifikovat vizuální indikátory statických IED,
- identifikovat vizuální indikátory IED ve vozidlech (Vehicle Born IED – VBIED),
- identifikovat vizuální indikátory sebevražedných útočníků (Personal Born IED – PBIED).

Reakce na podezřelý předmět IED zahrnuje:

- reakce na možné IED při přesunu na vozidlech,
- reakce na možné IED při přesunu pěšky,
- reakce na možné VBIED, které pronikne do prostoru rozmístěné jednotky,
- reakce na možné PBIED.

Reakce na napadení IED nebo VBIED zahrnuje:

- reakce na napadení IED za zachování pohybu (pokračování v přesunu),
- reakce na napadení IED, které donutí jednotku zastavit nebo její část zastavit,
- reakce na napadení IED jednotky přesunující se pěšky.

Programy přípravy obsahují další jednotlivé činnosti a kritické úkoly, ale cílem tohoto článku není je všechny vyjmenovat. Jsou k dispozici na Správě doktrín a v současnosti je z těchto materiálů připravován ucelený materiál jako podklad pro C-IED WG AČR.

U amerických jednotek jsou pravděpodobně cvičeni instruktoři výcviku pro prostředí s hrozbou IED, kteří provádějí poté výcvik u všech jednotek brigádního bojového uskupení. Program výcviku instruktorů je dvoudenní a podrobný obsah, standardy a požadavky jsou také k dispozici na Správě doktrín. Obsah přípravy kopíruje nařízení velitele CENTCOM, ale zaměstnání jsou orientována tak, aby instruktoři mohli cvičit nejvyšší jednotky.

Materiály připravované oddělením analýz a zevšeobecňování zkušeností by měly obsahovat konkrétní informace k jednotlivým taktickým, technickým a metodickým postupům plnění kritických úkolů. Je ovšem pravdou, že ne všechny informace máme k dispozici. Část informací již byla Správou doktrín publikována v informační analýze č. 2/2007 „Zkušenosti z přesunů vojsk s důrazem na ochranu před IED“. Tato informační analýza je k dispozici v elektronické podobě na šisových stránkách Správy doktrín.

Pro přípravu tohoto článku byly využity informace poskytnuté americkým Center for Army Lessons Learned (CALL), <http://call.army.mil/>.